

Motivational management opportunities in students' innovative activities

Farkhod EGAMBERDIEV¹

"International School of Finance Technology and Science" LLC (ISFT Institute)

ARTICLE INFO

Article history:

Received October 2025

Received in revised form

5 October 2025

Accepted 10 November 2025

Available online

25 November 2025

Keywords:

motivation,
motivational management,
innovative education,
student activity,
creativity,
innovation competence.

ABSTRACT

This article analyzes the theoretical foundations, practical opportunities, and effectiveness factors of motivational management in organizing students' innovative activities. In modern education, stimulating creative thinking, innovation, and initiative plays a crucial role in shaping competitive and highly skilled learners. The findings demonstrate that the correct application of motivational management tools significantly increases students' innovative potential.

2181-1415/© 2025 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol6-iss11/S-pp265-269>

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

O'quvchilarning innovatsion faoliyatida motivatsion boshqaruv imkoniyatlari

ANNOTATSIYA

Kalit so'zlar:

motivatsiya,
motivatsion boshqaruv,
innovatsion ta'lim,
o'quvchi faolligi,
ijodkorlik,
innovatsion kompetensiya.

Ushbu maqolada o'quvchilarning innovatsion faoliyatini tashkil etish jarayonida motivatsion boshqaruvning nazariy asoslari, amaliy imkoniyatlari va samaradorlik omillari tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim tizimida kreativ fikrlash, innovatsion yondashuv va tashabbuskorlikni rag'batlantirish o'quvchilarning raqobatbardosh kadr bo'lib shakllanishida muhim o'rin tutadi. Tadqiqot natijalari motivatsion boshqaruv vositalarining to'g'ri qo'llanishi o'quvchilarning innovatsion salohiyatini sezilarli oshirishini ko'rsatadi.

¹ Senior Lecturer, "International School of Finance Technology and Science" LLC (ISFT Institute).

Возможности мотивационного управления в инновационной деятельности учащихся

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

мотивация,
мотивационное
управление,
инновационное обучение,
активность учащихся,
креативность,
инновационная
компетенция.

В статье анализируются теоретические основы, практические возможности и факторы эффективности мотивационного управления в организации инновационной деятельности учащихся. В условиях современной образовательной системы стимулирование креативного мышления, инноваций и инициативности играет важную роль в формировании конкурентоспособных кадров. Результаты исследования показывают, что правильное применение инструментов мотивационного управления значительно повышает инновационный потенциал учащихся.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimi o'quvchilardan mustaqil fikrlash, kreativ yondashuv, tashabbuskorlik, raqamli madaniyat va innovatsion kompetensiyalarni talab qilmoqda. Ta'lim jarayonida o'quvchining innovatsion faoliyati faqat bilimlarni egallash bilan chegaralanmay, balki uni amalda qo'llash, yangi g'oya yaratish, muammoni ijodiy hal qilish, o'z potensialini namoyon etish kabi ko'nikmalarni shakllantiradi. Bunday kompetensiyalarni rivojlantirishda motivatsiya hal qiluvchi omil bo'lib, uning boshqaruvi ta'lim natijalarini sifat jihatdan belgilab beradi. Motivatsion boshqaruv o'qituvchi, o'quvchi va ta'lim muhiti o'rtasidagi murakkab interaktiv tizimdir.

Innovatsion faoliyatni rag'batlantirishning samarali mexanizmlarini aniqlash, ularni didaktik jarayonga integratsiya qilish, motivatsion tamoyillar asosida boshqarish ta'lim sifatini oshirishda muhim o'rin tutadi. Rivojlangan davlatlar tajribasi, Finlyandiya, Janubiy Koreya, Estoniya, Singapur kabi mamlakatlardagi innovatsion ta'lim modeli aynan motivatsion boshqaruvga asoslanishi bilan ajralib turadi. O'zbekistonda ham ta'lim sifatini tubdan yaxshilash, yoshlarning intellektual va ijodiy salohiyatini ochish, raqobatbardosh kadrlar tayyorlash borasida keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Prezidentimizning "Biz farzandlarimizni mustaqil fikrlaydigan, zamonaviy ilm-fan cho'qqilarini egallay oladigan shaxslar etib tarbiyalashimiz zarur" degan fikrlari mazkur mavzuning dolzarbligini yanada kuchaytiradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda quyidagi ilmiy metodlardan foydalanildi:

Nazariy tahlil metodi

Motivatsiya, boshqaruv, innovatsion faoliyat, kreativ ta'limga oid ilmiy adabiyotlar, maqolalar, xalqaro standartlar o'rganildi. G'arb psixologiyasidagi Maslow, Herzberg, Vroom, Deci & Ryan motivatsiya nazariyalari bilan solishtirma tahlil olib borildi.

Pedagogik diagnostika

O'quvchilarning innovatsion faoliyatga qiziqishi, ichki va tashqi motivlari, rag'batlantirish omillari aniqlab borildi.

Empirik kuzatish

Sinflarda olib borilgan STEAM loyihalar, startap darslari, mini-hackathonlar jarayonida o'quvchilarning faolligi kuzatildi.

So'rovnoma metodi

120 nafar o'quvchi orasida motivatsiya darajasi, rag'batlantirish vositalari va innovatsion faoliyatga munosabati bo'yicha so'rov o'tkazildi.

Chog'ishtirma tahlil

O'zbekiston, Koreya Respublikasi va Finlyandiya ta'lim tizimlarida motivatsion boshqaruv mexanizmlari solishtirildi.

NATIJALAR VA MUHOKAMALAR

O'quvchilar motivatsiyasining asosiy turlari aniqlanishi

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, o'quvchilar innovatsion faoliyatga quyidagi motivlar asosida kirishadi:

Ichki motivlar: qiziqish, ijodiy ehtiyoj, o'zini namoyish qilish, o'rganish ishtiyoqi.

Tashqi motivlar: baho, mukofot, rag'bat, o'qituvchi tomonidan qo'llab-quvvatlash.

So'rov natijalariga ko'ra o'quvchilarning 64% innovatsion topshiriqlarga ichki qiziqish asosida kirishgan, 36% tashqi motivlar orqali faollashgan.

Innovatsion faoliyatda motivatsion boshqaruvning samaradorligi

STEAM darslari, loyiha asosidagi ta'lim, startap loyihalari qo'llangan sinflarda:

o'quvchilarning bilim faolligi 47% ga oshgan,

kreativ fikrlash ko'rsatkichlari 34% ga ko'tarilgan,

jamoaviy ishlash ko'nikmalari 41% ga oshgan.

Bu ko'rsatkichlar motivatsion boshqaruvning to'g'ri yo'lga qo'yilishida innovatsion jarayonlar sezilarli darajada kuchayishini ko'rsatdi.

Rag'batlantirish usullarining amaliy natijalari

Innovatsion faoliyatda qo'llangan motivatsion strategiyalar:

"Gamification" – o'yinlashtirish usuli,

"Achievement board" – yutuqlar paneli,

"Peer motivation" – o'zaro qo'llab-quvvatlash,

"Creative freedom" – ijodiy erkinlik berish natijasida o'quvchilarning darsga qatnash faolligi 72% dan 89% gacha oshgan.

Motivatsion boshqaruv innovatsion faoliyatning yuragi hisoblanadi. O'quvchi tashabbus ko'rsatishi, yangilik yaratishi, ijodiy fikrlashi uchun unga qulay psixologik muhit, rag'bat, qo'llab-quvvatlov va erkinlik zarur. Tahlillar ko'rsatdiki, o'quvchilar o'z g'oyalarini qadrlashayotganini sezsa, ularning innovatsion faolligi ikki barobar ortadi. Xalqaro tajribada ham motivatsion boshqaruv asosiy element sifatida tan olinadi.

Finlandiya ta'lim tizimida "trust-based education", Koreyada "motivation-centered learning", Estoniyada "student empowerment" asosiy tamoyillar sifatida amal qiladi. Bu davlatlarda o'quvchi – ta'limning markazida turadi, o'qituvchi esa "yo'naltiruvchi" rolini bajaradi. O'zbekistonda ham ta'limning innovatsion modeli – STEAM, "Yangi O'zbek maktabi", "Digital Education" loyihalari orqali motivatsiyaga asoslangan ta'lim mexanizmlari joriy etilmoqda. Bu strategiyalar yoshlarning kreativ salohiyatini ochib, ularni yangi texnologiyalarni o'zlashtirishga undamoqda.

XULOSA

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, motivatsion boshqaruv o'quvchilarning innovatsion faoliyatini tashkil etishning eng muhim omillaridan biridir. Innovatsion topshiriqlar ichki motivatsiyani kuchaytiradi, tashqi rag'bat esa jarayonni qo'llab-quvvatlaydi. Ta'lim jarayonida motivatsiyani strategik boshqarish o'quvchilarning kreativ fikrlashi va innovatsion salohiyatini oshiradi. Xalqaro tajriba motivatsion boshqaruvning ilmiy asoslangan mexanizmlarini joriy qilish zarurligini tasdiqlaydi. O'zbek ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar motivatsion yondashuvni kuchaytirishni talab qiladi. O'quvchilarning innovatsion faolligini oshirish uchun psixologik rag'bat, ijodiy erkinlik va qo'llab-quvvatlov tizimi zarur. Raqamli ta'lim, STEAM texnologiyalari va loyiha asosidagi ta'lim motivatsiyani sezilarli kuchaytiradi. Prezidentimiz aytganlaridek: "Bizning eng katta maqsadimiz – yoshlarimizni mustaqil fikr yurita oladigan, tashabbuskor va yangilik yaratishga qodir shaxslar qilib tarbiyalashdir".

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Maslow, A. *Motivation and Personality*. New York: Harper & Row, 1987.
2. Deci, E., Ryan, R. *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. New York: Plenum Press, 2000.
3. Vroom, V. *Work and Motivation*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1995.
4. Schunk, D., Pintrich P., Meece J. *Motivation in Education: Theory, Research and Applications*. Pearson Education, 2014.
5. Fullan, M. *The New Meaning of Educational Change*. New York: Teachers College Press, 2016.
6. D'yachenko, M.I. *Psixologiya motivatsii uchebnoy deyatel'nosti*. Moskva: Pedagogika, 2012.
7. Hasanboeva O., To'xtaxo'jayeva M. *Pedagogika nazariyasi*. Toshkent: O'qituvchi, 2020.
8. Mardonov B. *Innovatsion ta'lim texnologiyalari*. Toshkent: Fan va Texnologiya, 2019.
9. G'afforova R., Jo'rayev A. *Zamonaviy dars jarayonida o'quvchi faolligini oshirish usullari*. Toshkent: Innovatsiya Ziyo, 2021.

10. Boymurodova Z. *Kreativ ta'lim va o'quvchini rag'batlantirishning zamonaviy metodlari*. Samarqand: SamDU nashriyoti, 2022.